

De vertaling van deze pagina is automatisch geproduceerd met behulp van machinevertaling [\[Link\]](#). Machinevertalingen kunnen fouten bevatten die de duidelijkheid en nauwkeurigheid van de informatie kunnen schaden; de Ombudsman kan niet aansprakelijk worden gehouden voor eventuele afwijkingen. Voor de grootste mate van betrouwbaarheid en rechtszekerheid wordt verwezen naar de bronversie in het Engels (klik op de link hierboven). Meer informatie vindt u in ons [taal- en vertaalbeleid \[Link\]](#).

Besluit in zaak 560/2019/KR over vermeende belangenconflicten van deskundigen die deelnemen aan het Wetenschappelijk Adviesmechanisme van de Europese Commissie

Besluiten

Zaak 560/2019/KR - Geopend op 06/06/2019 - Besluit over 30/03/2020 - Betrokken instelling Europese Commissie (Geen wanbeheer vastgesteld) |

De zaak had betrekking op de vraag of de Europese Commissie processen heeft ingevoerd om ervoor te zorgen dat wetenschappelijke deskundigen die haar adviseren, geen belangenconflicten hebben.

De klager, een organisatie uit het maatschappelijk middenveld, maakte zich zorgen over de onafhankelijkheid van wetenschappelijke deskundigen die hadden bijgedragen aan een adviesverslag over gewasbeschermingsmiddelen (ook bekend als pesticiden).

De Ombudsvrouw concludeerde dat de Commissie systemen heeft ingevoerd om de onafhankelijkheid van deskundigen te beoordelen. Met het oog op de verbetering van deze systemen, vroeg zij de Commissie echter wel om ervoor te zorgen dat alle relevante financiële belangen worden opgenomen in de opgave van de belangen door de deskundigen en dat deze verklaringen worden beoordeeld en gepubliceerd. Ze sloot de zaak met deze twee suggesties voor verbetering.

Achtergrond van de klacht

1. De Commissie heeft in 2016 het mechanisme voor wetenschappelijk advies (SAM) in het leven geroepen om het „*hoogwaardig, tijdig en onafhankelijk wetenschappelijk advies*” te verstrekken, waardoor haar beleidsvorming wordt versterkt. [\[1\] \[Link\]](#) De Commissie stelt dat de

permanente wetenschappelijke adviseurs die in SAM werken, geen belangenconflicten mogen hebben. Daartoe verlangt de Commissie van hen dat zij al hun relevante belangen aangeven. De Commissie beoordeelt deze verklaringen om ervoor te zorgen dat er geen belangenconflicten zijn en maakt deze openbaar in het register van deskundigengroepen [2] [\[Link\]](#).

2. Wanneer de wetenschappelijke adviseurs gespecialiseerde wetenschappelijke input, bewijs en analyse over specifieke kwesties nodig hebben, kunnen zij externe deskundigen raadplegen, onder meer via het consortium voor wetenschappelijk advies voor beleid van de Europese Academies (SAPEA) [3] , dat EU-financiering ontvangt.

3. SAPEA-deskundigen nemen deel aan de volgende soorten vergaderingen:

- „Werkgroepen”, waarin zij medeauteur en peer-review „Evidence Review Reports” zijn die bijdragen aan en voorafgaan aan de voltooiing van rapporten van de wetenschappelijke adviseurs.
- „Coördinatiegroepen”, waarin de wetenschappelijke adviseurs de werkzaamheden in de werkgroepen met betrekking tot de verslagen over de evaluatie van bewijsmateriaal coördineren.
- „Geluidsboarden” met wetenschappelijke adviseurs, die tot doel hebben feedback te geven over door wetenschappelijk adviseurs opgestelde adviezen [4] [\[Link\]](#).

4. Op 9 juli 2018 heeft klager, een maatschappelijke organisatie [5] [\[Link\]](#), de Commissie schriftelijk verzocht zijn bezorgdheid te uiten over de objectiviteit van een verslag van de „groep van wetenschappelijke hoofdadvisers” getiteld „ *EU-toelatingsprocessen voor gewasbeschermingsmiddelen vanuit wetenschappelijk oogpunt* [6] [\[Link\]](#)”. In het bijzonder beweerde klager dat een van de SAPEA-deskundigen die betrokken waren bij het opstellen van het verslag een belangenconflict had.

5. Op 19 juli 2018 heeft de Commissie de klager geantwoord dat de SAPEA-deskundige geen belangenconflicten had.

6. Op 1 augustus 2018 heeft klager de Commissie verzocht om de belangenverklaring van de SAPEA-deskundige in kwestie. De Commissie heeft dit aan de klager verstrekt (samen met de belangenverklaringen van de andere deskundigen die aan het verslag hebben bijgedragen).

7. Op 6 december 2018 heeft klager de Commissie een brief gestuurd waarin hij een aantal tekortkomingen in de belangenverklaringen van zes SAPEA-deskundigen aan de orde stelde. Volgens haar had de Commissie de mogelijke belangenconflicten van deze SAPEA-deskundigen niet naar behoren aangepakt.

8. Ontevreden met het antwoord van de Commissie heeft klager zich op 22 maart 2019 tot de Ombudsman gewend.

Het onderzoek

9. De Ombudsman heeft een onderzoek geopend naar **systemische kwesties** die in de klacht aan de orde zijn gesteld, met name hoe de Commissie ervoor zorgt dat deskundigen die bijdragen aan de werkzaamheden van de wetenschappelijke adviseurs onafhankelijk en in het algemeen belang handelen.

10. In de loop van het onderzoek heeft de Ombudsman de Commissie een aantal vragen gesteld [7] en zijn antwoord [8] [\[Link\]](#) ontvangen. Vervolgens heeft klager opmerkingen gemaakt over het antwoord van de Commissie [9] .

Aan de Ombudsman voorgelegde argumenten

Door de Commissie:

11. Volgens de Commissie zijn de wetenschappelijke adviseurs onafhankelijk van institutionele of politieke belangen. Wanneer zij advies publiceren, moet al het bewijsmateriaal waarop dit advies is gebaseerd, openbaar zijn. Wanneer de wetenschappelijke adviseurs externe deskundigen raadplegen, wordt dit normaliter geregistreerd en openbaar gemaakt. De belangen van deskundigen die aan de bovengenoemde vergaderingen deelnemen, moeten op passende en transparante wijze worden beoordeeld. Als er een mogelijk belangenconflict wordt ontdekt, moet dit worden aangepakt.

12. Als zodanig moeten deskundigen die advies verstrekken aan wetenschappelijke adviseurs een „belangenverklaring” indienen bij de Commissie. Zij moeten op erewoord verklaren dat hun verklaringen volledig en nauwkeurig zijn, naar beste weten. [10] De vorm die de Commissie hiervoor gebruikt, is in wezen identiek aan de belangenverklaring die door wetenschappelijk adviseurs is ingevuld, in die zin dat zij informatie in dezelfde categorieën registreert.

13. De Commissie beoordeelt de verklaringen om te bepalen of een van de aangegeven belangen relevant is in de gegeven context; de onafhankelijkheid van de deskundige in het kader van zijn bijdrage, als zij een compromis kunnen sluiten of redelijkerwijs kunnen worden opgevat als compromissen.

14. De beoordeling van de Commissie omvat:

- de resultaten van een eerste zoekopdracht op internet op de potentiële deskundigen, voordat zij hun belangenverklaring ontvangen;
- de ingevulde en ondertekende belangenverklaring; en
- een up-to-date cv van de expert.

In dit verband heeft de Commissie verklaard rekening te houden met het beperkte mandaat van de deskundigen en het ad hoc en indirecte karakter van hun bijdrage aan de werkzaamheden van de wetenschappelijke adviseurs.

15. De voorzitter van de vergadering met wetenschappelijke adviseurs beoordeelt ook of de

door uitgenodigde deskundigen aangegeven belangen een belangenconflict kunnen vormen „ *in het licht van de rol die de deskundige speelt in het kader van een bepaald agendapunt, alsmede de taak van de groep* [11] In geval van bezorgdheid wordt de deskundige opgedragen niet deel te nemen aan specifieke agendapunten, de vergadering of de groep.

16. De subsidieovereenkomst tussen SAPEA en de Commissie [12] vereist dat SAPEA alle nodige maatregelen neemt om ervoor te zorgen dat haar werkzaamheden onpartijdig en objectief zijn en niet worden gecompromitteerd door een belangenconflict. Dit houdt in dat de Commissie onverwijld in kennis wordt gesteld van elke situatie die tot een belangenconflict kan leiden of kan leiden, en onmiddellijk alle nodige maatregelen neemt om dergelijke situaties te verhelpen. De Commissie kan nagaan of de door SAPEA genomen maatregelen om belangenconflicten te verhelpen passend zijn en kan SAPEA ertoe verplichten om, indien nodig, aanvullende maatregelen te nemen binnen een bepaalde termijn.

17. SAPEA-deskundigen die deelnemen aan een werkgroep voltooien en ondertekenen een belangenverklaring die vervolgens door SAPEA wordt beoordeeld. Wanneer een SAPEA-deskundige wordt uitgenodigd om deel te [nemen aan een \[Link\]](#) vergadering met de wetenschappelijke adviseurs, wordt hun belangenverklaring aan de Commissie toegezonden.

18. De belangenverklaringen van deskundigen die aan de vergaderingen van de wetenschappelijke adviseurs deelnemen, worden door de Commissie openbaar gemaakt gedurende een periode van zes maanden na de publicatie van het advies van de wetenschappelijke adviseurs waaraan zij hebben bijgedragen. [\[14\] \[Link\]](#) In dit stadium wordt publicatie gedaan om externe druk op de deskundigen te vermijden tijdens de voorbereiding van het advies in kwestie (de beraadslagingsfase).

Door de klager:

19. Klager voerde aan dat sommige belangenverklaringen van SAPEA-deskundigen onvolledig of onjuist lijken. Klager illustreerde dit punt door te verwijzen naar online-informatie over deze deskundigen. Voorts verklaarde klager dat een deel van de opgegeven belangen onjuist was ingedeeld. Dit roept vragen op over de onafhankelijkheid van deze deskundigen en over het advies dat zij aan de wetenschappelijke adviseurs geven.

20. Volgens de klager heeft de Commissie de door klager verstrekte informatie niet in detail behandeld met betrekking tot de tekortkomingen in de belangenverklaringen.

Beoordeling van de Ombudsman

21. Dit onderzoek heeft tot doel na te gaan of de Commissie **over adequate systemen beschikt** om de onafhankelijkheid van de SAPEA-deskundigen die bij de voorbereiding van wetenschappelijk advies zijn geraadpleegd, te waarborgen. **Met het onderzoek werd niet beoogd een standpunt in te nemen over de specifieke zaken die klager aanvoerde** [\[15\] \[Link\]](#).

- 22.** Het onderzoek bevestigt dat er mechanismen zijn om de onafhankelijkheid van SAPEA-deskundigen te verifiëren wanneer zij bijdragen aan de werkzaamheden van de wetenschappelijke adviseurs.
- 23.** Ten eerste vereist SAPEA dat SAPEA-deskundigen hun belangen kenbaar maken aan SAPEA. De deskundigen moeten op erewoord ondertekenen dat deze verklaringen naar beste weten volledig en nauwkeurig zijn.
- 24.** De Commissie kan ook nagaan hoe SAPEA omgaat met mogelijke belangenconflicten. SAPEA moet de Commissie onverwijld in kennis stellen van elke situatie die tot een belangenconflict kan leiden of kan leiden. Wanneer SAPEA-deskundigen worden uitgenodigd voor vergaderingen met de wetenschappelijke adviseurs, beoordeelt de Commissie ook hun belangenverklaringen om te bepalen of een van deze belangen de onafhankelijkheid van de deskundige in gevaar kan brengen of redelijkerwijs kan worden geacht de onafhankelijkheid van de deskundige in gevaar te brengen. Voorts beoordeelt de voorzitter van de vergadering met wetenschappelijke adviseurs de belangenverklaring in het licht van de rol die de deskundigen in de vergadering zullen hebben.
- 25.** Alle belangenverklaringen van uitgenodigde SAPEA-deskundigen worden gepubliceerd. Dit zorgt ervoor dat belanghebbenden desgewenst kunnen controleren of zij dat wensen, en eventuele bezwaren bij de Commissie kunnen uiten (zoals in dit geval het geval was).
- 26.** Er zijn stimulansen voor zowel SAPEA-deskundigen als SAPEA zelf om te voldoen aan de voorwaarden van de subsidieovereenkomst met betrekking tot belangenconflicten. SAPEA moet alle nodige maatregelen nemen om belangenconflicten te voorkomen. Indien SAPEA dit niet doet, kan de subsidie worden verlaagd of beëindigd [\[16\] \[Link\]](#). SAPEA-deskundigen die een onvolledige verklaring indienen, kunnen volledig worden uitgesloten van het mechanisme voor wetenschappelijk advies of van de activiteiten van de wetenschappelijke adviseurs in het bijzonder.
- 27.** Het is belangrijk dat verklaringen worden gepubliceerd, zodat belanghebbenden deze ook kunnen controleren. Zoals hierboven vermeld, publiceert de Commissie **alle belangenverklaringen die SAPEA haar toezendt** (zoals hieronder zal worden behandeld, worden niet alle relevante verklaringen door SAPEA aan de Commissie toegezonden).
- 28.** Wat betreft de vraag of er tekortkomingen zijn in de toepassing van dit systeem, neemt de Ombudsman nota van de bezorgdheid van klager dat de belangenverklaringen van bepaalde deskundigen niet al hun belangen bevatten en/of niet correct zijn aangegeven.
- 29.** De Ombudsman gaat ervan uit dat bepaalde SAPEA-deskundigen, op basis van de richtsnoeren van SAPEA, geen belangen hebben verklaard die meer dan vijf jaar van tevoren zijn beëindigd, noch financiële belangen hebben opgegeven op gebieden die geen verband houden met het gebied waarover zij zijn geraadpleegd, noch financiële belangen onder een drempel van 10 000 EUR hebben aangegeven.

30. Hoewel de eerste twee van deze voorwaarden redelijk zijn, is de laatste twijfelachtig.

31. De onafhankelijkheid van een deskundige kan in het gedrang komen als hij werkt voor of *onlangs* heeft gewerkt voor een bedrijf dat zal worden beïnvloed door het wetenschappelijk advies waarover de deskundigen worden geraadpleegd. Hun onafhankelijkheid wordt echter niet in het gedrang gebracht door connecties die vele jaren geleden zijn beëindigd. Het is meer dan voldoende dat deskundigen verklaren voor wie zij de afgelopen vijf jaar hebben gewerkt.

32. Het is ook volkomen redelijk dat verklaringen geen financiële belangen hoeven te bevatten die geen verband houden met de gebieden waarover de deskundigen advies geven. Dit komt omdat de onafhankelijkheid van een deskundige alleen in het gedrang kan komen als hij belangen heeft die kunnen worden beïnvloed door het advies dat hij geeft.

33. Wat de vermeende onjuiste indeling van bepaalde belangen door SAPEA-deskundigen betreft, beoordelen zowel de Commissie als de voorzitter tijdens vergaderingen van wetenschappelijke adviseurs *de volledige verklaring van deskundigen* bij de beoordeling van de risico's van belangenconflicten. Als zodanig is het moeilijk om te zien hoe mogelijke formele fouten in de manier waarop deskundigen hun belangen hebben gecategoriseerd, de uitkomst van deze beoordelingen zullen veranderen.

34. De Ombudsman maakt zich echter zorgen over wat financiële belangen worden verklaard.

35. SAPEA-deskundigen hoeven geen financiële belangen onder een drempel van 10 000 EUR aan te geven. Het kan zijn dat de onafhankelijkheid van een SAPEA-deskundige niet in het gedrang komt als hij slechts *zeer beperkte* financiële belangen heeft die zullen worden beïnvloed door het wetenschappelijke advies dat hij geeft. Toch is 10 000 EUR een aanzienlijk bedrag. Bovendien is het niet altijd eenvoudig, of zelfs maar mogelijk, om een precieze monetaire waarde toe te kennen aan financiële belangen, met name voor intellectuele-eigendomsrechten en vooral op gebieden waar de wetenschap zich ontwikkelt. Volgens de Ombudsman zou het verstandiger zijn als **alle financiële belangen die verband houden met het expertisegebied waarover de deskundige advies moet uitbrengen, in de verklaringen worden** opgenomen. Het staat dan aan SAPEA en de Commissie om per geval een standpunt in te nemen, rekening houdend met de aard van het gevraagde wetenschappelijk advies en de omvang van de financiële belangen, of de gedeclareerde belangen de onafhankelijkheid van de betrokken deskundige al dan niet in gevaar brengen. De Ombudsman zal de Commissie hierover een voorstel doen.

36. De Ombudsman merkt ook op dat niet alle relevante belangenverklaringen van SAPEA-deskundigen worden gepubliceerd. De belangenverklaringen van deskundigen die bijdragen aan verslagen over de beoordeling van bewijsmateriaal worden niet gepubliceerd, *tenzij* de deskundigen ook worden uitgenodigd om deel te nemen aan vergaderingen met wetenschappelijke adviseurs. [17] SAPEA en de Commissie moeten er ook voor zorgen dat deskundigen die bijdragen aan verslagen over de beoordeling van bewijsmateriaal geen belangenconflicten hebben. Daartoe moeten de belangenverklaringen van bijdragende

deskundigen worden gepubliceerd. De Ombudsman zal daarom een tweede voorstel doen aan de Commissie.

Conclusie

Op basis van het onderzoek sluit de Ombudsman deze zaak af met de volgende conclusie:

De Ombudsman heeft in deze zaak geen wanbeheer vastgesteld.

De klager en de Commissie zullen van dit besluit in kennis worden gesteld .

Suggesties voor verbetering

1. SAPEA-deskundigen moeten worden gevraagd om alle relevante financiële belangen aan te geven. SAPEA en de Commissie moeten beoordelen of deze belangen de onafhankelijkheid van de deskundigen in gevaar kunnen brengen.

2. Met het oog op de transparantie moet de Commissie de belangenverklaringen verkrijgen en publiceren van deskundigen die hebben gewerkt aan „beoordelingsverslagen over bewijsmateriaal”.

Emily O'Reilly

Europese Ombudsman

Straatsburg, 30/03/2020

[1] [Link] Zie: <https://ec.europa.eu/research/sam/index.cfm?pg=hlg> [Link].

[2] [Link] Zie <https://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupDetail&groupID=3378> [Link].

[3] [Link] Leden van het SAPEA-consortium zijn „Deutsche Akademie der Technikwissenschaften”, „Academia Europaea”, „All European Academies”, „Deutsche Akademie der Naturforscher Leopoldina EV”, „Conseil Européen des Applications de la Science et de l'Ingénierie” en de Federatie van Europese Academies van Geneeskunde, zie:

<https://ec.europa.eu/research/sam/index.cfm?pg=about> [Link].

[4] [Link] De Commissie zei dat SAPEA-deskundigen alleen in uitzonderlijke omstandigheden worden uitgenodigd voor klankborden, met name wanneer expertise op een specifiek wetenschappelijk gebied schaars is. Ten tijde van het antwoord van de Commissie was dit eens gebeurd, namelijk over de kwestie van de milieu- en gezondheidsrisico's van microplasticverontreiniging, zie <https://www.sapea.info/wp-content/uploads/report.pdf> [Link]).

[5] [Link] Zie: <https://www.pan-europe.info/about-us/what-we-do> [Link].

[6] [Link] Gewasbeschermingsmiddelen worden vaak pesticiden genoemd. Het advies is uitgebracht op 4 juni 2018 en is hier te vinden:

<https://ec.europa.eu/research/sam/index.cfm?pg=pesticides> [Link].

[7] [Link]<https://www.ombudsman.europa.eu/en/correspondence/en/126269> [Link]

[8] [Link]<https://www.ombudsman.europa.eu/en/correspondence/en/126270> [Link]

[9] [Link]<https://www.ombudsman.europa.eu/correspondence/126271> [Link]

[10] [Link] De Commissie verklaarde dat, ook al is de deelname van SAPEA-deskundigen op ad-hocbasis, de verplichting om een belangenverklaring te ondertekenen gerechtvaardigd en passend is, aangezien SAPEA-deskundigen helpen bij het opstellen van adviezen van de wetenschappelijke adviseurs. Dit gaat verder dan de activiteiten van uitgenodigde deskundigen in het kader van de horizontale regels van de Commissie voor deskundigengroepen. Zie artikel 15:

https://ec.europa.eu/transparency/regexpert/PDF/C_2016_3301_F1_COMMISSION_DECISION_EN.pdf [Link].

[11] [Link] Zie overeenkomstig artikel 12, lid 2, van het reglement van orde van de wetenschappelijke adviseurs:

https://ec.europa.eu/research/sam/pdf/sam-hlg_rules_of_procedure.pdf#view=fit&pagemode=none [Link].

[12] [Link] In het kader van subsidieovereenkomst nr. 737432. Zie: <https://cordis.europa.eu/project/id/737432> [Link].

[13] [Link] Overeenkomstig artikel 35 van de subsidieovereenkomst, waarin is bepaald dat SAPEA zijn regels moet afstemmen op de regels die van toepassing zijn op de deskundigengroepen van de Commissie.

[14] [Link] De belangenverklaringen van leden van de SAPEA-werkgroep die niet worden uitgenodigd om deel te nemen aan vergaderingen met wetenschappelijke adviseurs worden niet openbaar gemaakt op de website van de Commissie.

[15] [Link] De in de klacht genoemde deskundigen namen deel aan een coördinatiegroep met wetenschappelijke adviseurs en droegen bij aan het desbetreffende door een SAPEA-werkgroep opgestelde verslag over de beoordeling van bewijsmateriaal.

[16] [Link] Overeenkomstig de artikelen 43 en 50 van de subsidieovereenkomst.

[17] [Link] De SAPEA-website biedt echter wel een „persoonlijk profiel” voor elke SAPEA-deskundige die onder „Werkgroepleden” aan een beoordelingsverslag over bewijsmateriaal heeft gewerkt, zie: <https://www.sapea.info/topics/ppp/> [Link].